Norsk Komponistforening

Oslo 20.11.2026

Innspill til regjeringens arbeid med KI-strategi

Innspill fra Norsk Komponistforening til ny nasjonal strategi for kunstig intelligens. Vi ber også regjeringen se på Norsk Komponistforening innspill til Prop. 41 LS (2025–2026) om endringer i åndsverkloven som følge av gjennomføring av direktiv (EU) 2019/790 om opphavsrett i det digitale indre marked.

Kunstig intelligens må utvikles på samfunnets premisser

Kunstig intelligens vil påvirke store deler av samfunnet i årene som kommer. Vi ser at teknologien åpner betydelige muligheter for økt produktivitet, bedre tjenester, innovasjon og verdiskaping, men samtidig reiser den grunnleggende spørsmål om makt, demokrati, rettigheter, tillit og menneskelig autonomi.

For Norsk Komponistforening er det avgjørende at den nasjonale KI-strategien sikrer opphavernes rettigheter, legger til rette for rettferdig verdifordeling og beskytter grunnlaget for menneskeskapt kunst og kulturelt mangfold.

For at kunstig intelligens skal bidra positivt til samfunnsutviklingen, mener vi den må utvikles og tas i bruk på samfunnets premisser. Teknologisk utvikling er ikke verdinøytral. De valgene som tas i utforming, regulering og implementering av KI, vil påvirke hvordan verdier skapes og fordeles, hvilke stemmer som blir hørt, og hvilken plass mennesker får i et stadig mer digitalisert samfunn.

Regjeringens strategi bør derfor bygge på et grunnleggende prinsipp om at kunstig intelligens skal styrke mennesker og samfunn, ikke erstatte eller svekke dem. Tilhørighet, fellesskap og trygghet må styrkes av KI strategiene ikke undergraves.

Demokrati, fellesskap, tillit og kulturelt mangfold må være sentrale mål

Norge har høy tillit, sterke demokratiske institusjoner og et rikt kulturliv. Dette er samfunnsverdier som også må ligge til grunn for KI-politikken.

KI-systemer påvirker allerede hvordan informasjon produseres, distribueres og konsumeres. Dette kan gi nye muligheter for tilgang til kunnskap og kultur, men innebærer også stor risiko for desinformasjon, konsentrasjon av makt og svekket mangfold. Vi trenger et regelverk som begrenser risikoen for misbruk av KI, maktkonsentrasjon og svekkelse av demokratiske rettigheter, samtidig som det legger til rette for at teknologiutviklingen kommer hele samfunnet til gode.

Utviklingen av kunstig intelligens må derfor ses i sammenheng med mål om å:

- bevare og styrke demokratisk deltakelse
- opprettholde tilliten til informasjon og offentlige institusjoner

- sikre et mangfoldig kultur- og medielandskap
- fremme norsk språk, identitet og kulturuttrykk
- beskytte grunnleggende rettigheter og personvern

Vi mener kulturelle, sosioøkonomiske og demokratiske hensyn må integreres i strategien på lik linje med nærings- og innovasjonspolitiske mål.

Kunst og kultur krever særskilt oppmerksomhet

Kunst- og kulturfeltet står i en særstilling fordi generativ KI i stor grad bygger på eksisterende menneskeskapte verk.

Kunst, musikk, litteratur og andre kulturuttrykk representerer ikke bare økonomiske verdier, men er grunnleggende for samfunnets evne til refleksjon, kritikk, fellesskap og identitetsbygging. Et sentralt mål for norsk kulturpolitikk er å sikre kunstnerisk kvalitet, mangfold og uavhengighet, også der markedet alene ikke gir grunnlag for kunstnerisk virksomhet. Jamfør styringssignalene i fra *Kulturens Kraft* og *Kunstnarkår.*

Utviklingen innen generativ KI utfordrer disse målene når opphavsrettslig beskyttede verk brukes som treningsgrunnlag uten tilstrekkelig åpenhet, kontroll eller kompensasjon til opphaverne. Vi mener at regjeringen og Kulturdirektoratets eget forslag til verdiprinsipper for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid må ses i sammenheng med arbeidet med KI. [1]

Regjeringen bør derfor legge til grunn at:

- norske og internasjonale opphavsrettigheter respekteres fullt ut ved utvikling og bruk av KI-systemer
- skapere og rettighetshavere skal ha reelle muligheter til å forhandle om bruk av sine verk
- det etableres transparente ordninger som gjør det mulig å etterprøve hvilket materiale som er brukt ved trening av KI-modeller
- kunstnernes økonomiske grunnlag ikke svekkes som følge av teknologisk utvikling

Vi mener bruk av opphavsrettslig beskyttede verk til trening av kommersielle KI-modeller må bygge på samtykke fra rettighetshaverne, åpenhet om bruken og rettferdig betaling.

Verdiskaping forutsetter rettferdig verdifordeling

Store deler av verdiskapingen innen generativ KI bygger på innhold skapt av mennesker over lang tid. Dersom verdiene i stadig større grad konsentreres hos noen få globale teknologiselskaper, risikerer man å undergrave de miljøene som faktisk produserer kunnskapen, kulturen og kreativiteten teknologien er avhengig av.

[1] [1] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-verdiprinsipper-for-rimelig-betaling-for-kunstneriskarbeid/id3140749/

Norge bør derfor arbeide for løsninger som sikrer rettferdig kompensasjon til opphavere og rettighetshavere. På kulturfeltet kan kollektive forvaltningsløsninger og fremforhandlede lisensordninger være viktige verktøy for å kombinere innovasjon med vern av skapende arbeid.

Dersom KI-selskaper kan bygge kommersielle tjenester på eksisterende musikk uten at opphaverne får del i verdiskapingen, svekkes grunnlaget for ny menneskeskapt musikk. En rettferdig fordeling av verdiene handler ikke bare om opphavernes økonomiske rettigheter, men også om å sikre et mangfoldig og levende musikkliv i fremtiden.

Norge bør følge opp europeiske prinsipper for ansvarlig KI

Den europeiske utviklingen går tydelig i retning av økt vektlegging av transparens, ansvarlighet og rettigheter. Dette kommer til uttrykk gjennom EUs KI-forordning og Europaparlamentets arbeid med opphavsrett og generativ KI.[2]

Norge bør være en aktiv pådriver for at disse prinsippene følges opp nasjonalt. Særlig er det viktig med:

- åpenhet om KI-generert innhold
- dokumentasjon av hvilke opphavsrettslig beskyttede verk som inngår i treningsmaterialet, og reelle muligheter for rettighetshavere til å kontrollere og etterprøve bruken
- effektive mekanismer for håndheving av opphavsrett
- tiltak som fremmer norsk språk og kultur i den digitale utviklingen

Avslutning

Kunstig intelligens kan representerer store muligheter for Norge. Samtidig må strategien erkjenne at teknologien ikke bare er et spørsmål om innovasjon og produktivitet, men også om hvilke samfunnsverdier vi ønsker å bygge videre på. Vi trenger at myndighetene har mot til å ta grep og styre og regulere et område som til nå har fått styre seg selv.

En fremtidsrettet norsk KI-politikk bør derfor kombinere teknologisk utvikling med demokratiske prinsipper, menneskelig fellesskap, kulturelt mangfold, respekt for opphavsrett og vern av menneskelig skaperevne. Teknologien må utvikles på en måte som styrker samfunnets felles institusjoner og bidrar til at verdiskapingen kommer fellesskapet til gode.

[2] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2026/782674/EPRS_ATA(2026)782674_EN.pdf, https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA(2026)782674